

**De Nederlandse collectieve actie en de EU-richtlijn representatieve vorderingen (2020/1828):
Naar een Europese afwikkeling van consumentenrechten.**

Aanbevelingen voor de implementatie van de Richtlijn Representatieve Vordering in het Nederlandse rechtstelsel.

Rogier Fransen – 528852

Herstelwerkstuk – 11-7-2022

Vakdocent: Mr. J.J. de Vogel

Methodedocent: mr. S.M.C. Bovy

Aantal woorden: 6775

Inhoudsopgave

1. Introductie	4
1.1. Onderzoek	5
1.2. Methodiek	5
2. WAMCA	7
2.1. Eigenschappen van de WAMCA	7
2.1.1. Ontvankelijkheid	7
2.1.2. Exclusieve belangenbehartiger	8
2.1.3. Opt-out	8
2.1.4. Buitenlandse claims	9
2.1.5. Financiering	9
2.2. Conclusie	9
3. RICHTLIJN	10
3.1. Binnenlandse of grensoverschrijdende representatieve vorderingen	10
3.2. Verplichtingen	11
3.2.1. Lijst	11
3.2.2. Opt-in	12
3.2.3. Financiering	12
3.2.4. Informatieverplichting	12
3.3. Conclusie	12
4. Knelpunten in de verschillen	13
4.1. Knelpunt 1: Ad hoc of de lijst	13
4.2. Knelpunt 2: informatieconcentratie	13
4.3. Knelpunt 3: Uitzondering voor opt-in	13
4.4. Knelpunt 4: Financieringsregels	14
4.5. Conclusie	14
5. Oplossingen voor de knelpunten	15
5.1. Oplossing 1: Ad hoc of de lijst	15
5.2. Oplossing 2: Informatieconcentratie	15
5.3. Oplossing 3: Opt-in	16
5.4. Oplossing 4: Financieringsregels	16
5.5. Conclusie	17
6. Conclusie	18
6.1. Beantwoording van de centrale vraag	18
6.2. Aanbevelingen	18
6.3. Reflectie	18
6.4. Vervolgonderzoek	19
7. Bibliography	20
7.1. Literatuur	20
7.2. Jurisprudentie	21
7.3. Wetgeving	21

Afkortingenlijst

Naam	Afkorting	Betekenis
Wet Afwikkeling Massaschade Collectieve Actie	WAMCA	De wet die op 1 januari 2020 in werking is gesteld om consumenten de mogelijkheid te bieden collectief schadevergoeding te eisen bij een gebeurtenis/reeks van gebeurtenissen
Richtlijn Representatieve Vordering	De Richtlijn	Als onderdeel van <i>The New Consumer Deal</i> om betere middelen te bieden om de rechten van consumenten te verwezenlijken
Exclusieve Belangenbehartiger	EB	In een collectieve actie de enige die een proceshandeling mag verrichten.

Hoofdstuk 1: Introductie

Op 24 november 2020 is de EU-richtlijn representatieve vorderingen (hierna: de Richtlijn) in werking getreden.¹ Deze Richtlijn is onderdeel van de versterking van de consumentenpositie binnen Europa, ook wel *the new deal of consumers* genoemd. Als de Richtlijn op 25 juni 2023 op Europees niveau wordt toegepast moet het zorgen voor de juiste instrumenten om massaclaims aan te voeren. Tevens beschermt de Richtlijn de consument tijdens deze procedure. Zo komt er een lijst met erkende organisaties die binnen Europa, buiten de nationale rechtsorde, een schadeclaim kunnen aandragen.²

In Nederland is de ontwikkeling van massaclaim wetgeving al eerder begonnen. In 1994 kwam als eerste de Wet collectieve actie (hierna: WCA), waardoor het mogelijk werd om een massaclaim bij de rechtbank te beginnen tegen een (vermoedelijke) veroorzaker van schade.³ Echter, de mogelijkheid om een uitspraak algemeen verbindend te verklaren kwam pas in 2004, toen de Wet collectieve afwikkeling massaclaims (hierna: WCAM) in werking trad. Hiermee was de systematiek van de collectieve massaclaim nog niet af. In 2020 kwam de Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie (hierna: WAMCA), die het mogelijk maakt om collectief een schadevergoeding te vorderen.⁴

Dat de wetgeving van collectieve acties in Nederland al relatief ver ontwikkeld is, blijkt ook uit een vergelijking met het buurland Duitsland. In de afgelopen twee jaar zijn er in Nederland volgens het Centraal Register voor Collectieve Actie 50 collectieve acties aanhangig gemaakt.⁵ Ter vergelijking, in Duitsland zijn maar 21 soortgelijke procedures ingesteld in vier jaar tijd.⁶

Om de verschillen tussen landen zoveel mogelijk gelijk te trekken is de Richtlijn ontwikkeld. Met de aankomende verplichting tot implementatie van de Richtlijn in het nationaal recht, is het belangrijk om te kijken naar de systematiek van de regelgeving in het nationale recht en hoe deze moet worden ingericht om te voldoen aan de eisen van de Richtlijn. Over veel punten bestaat op dit moment nog onzekerheid.⁷ Wel is de wetgever bezig met het aanpassen van de WAMCA om te voldoen aan de Richtlijn.⁸

Het is opvallend dat de wetgever ervoor kiest om de net in 2020 ingevoerde WAMCA te veranderen. Toen destijds Kamervragen werden gesteld over de Richtlijn en de WAMCA werd geantwoord dat de WAMCA aan de verplichtingen voldeed.⁹ Dit bleek echter niet te kloppen. Er dienen wel degelijk aanpassingen worden gedaan om het Nederlandse systeem in lijn met de Richtlijn te krijgen.¹⁰

---

¹ Richtlijn (EU) 2020/1828.

² Standler 2021, p. 16.

³ Art 3:305a-c BW.

⁴ Zie ook Van der Krans 2019; Van Duin en Lawant 2015; Van Abeelen 2015; Tillema 2019.

⁵ Een voorbeeld hiervan zijn de drie stichtingen die tegen Apple en Google een procedure hebben gestart. Zie 'Nederlandse stichting wil rechtszaak tegen Google en Apple om tarief appstores',

<https://tweakers.net/nieuws/193206/nederlandse-stichting-wil-rechtszaak-tegen-google-en-apple-om-tarief-appstores.html> & 'Tweede Nederlandse stichting dient massaclaim bij Apple in' <https://www.rtlnieuws.nl/tech/artikel/5298333/claim-schade-vergoeding-apple-app-store-nederland-stichting..>

⁶ Zie hiervoor het Duits register 'Öffentliche Bekanntmachungen im Klageregister'.

⁷ Meijerink 2021, p. 385.

⁸ Kamerstukken II 2021/22, 34034, nr. 2.

⁹ Kamerstukken II 2017/18, 34608, 11, p.1-2.

¹⁰ Kamerstukken II 2021/22, 36034, nr. 2.

In de literatuur wordt summier gesproken over de implementatie van de Richtlijn. Er is een bijdrage die advies geeft over een implementatie waarbij we onze eigen Nederlandse normatieve waarden houden.¹¹ Daarnaast is er een meta-analyse gedaan over de wetgevende procedure van de WAMCA en de gevolgen daarvan met de komst van de Richtlijn.¹² Er zijn dus wel publicaties over het onderwerp, maar deze gaan tot op heden niet in op de gevolgen van alle aspecten van de WAMCA.¹³

1.1 Onderzoek

Aan de bovengenoemde literatuur wil ik met dit onderzoek een bijdrage leveren door de gevolgen van de Richtlijn op de huidige nationale wetgeving te omschrijven en de knelpunten te identificeren. Deze bijdrage kan dan ook worden gezien als een essentieel onderdeel voor de ontwikkeling van de wetgeving. De onderzoeksvraag die hieraan ten grondslag ligt, luidt als volgt: *Wat zijn de mogelijke oplossingen van de knelpunten als gevolg van de implementatie van de Richtlijn Representatieve Vordering op de Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie in het licht van de implementatiewet?*

De beantwoording van de onderzoeksvraag is maatschappelijk van belang, omdat er nog weinig bekend is over de daadwerkelijke gevolgen voor het Nederlandse collectieve actie rechtssysteem en de Richtlijn binnen een jaar geïmplementeerd moet worden. De hoofdvraag is doctrinair van aard. Het doel van de hoofdvraag is een ontwerpend onderzoek te doen naar de gevolgen van de Richtlijn op de Nederlandse rechtsstaat.

1.2 Methodiek

Deze hoofdvraag is onderverdeeld in de volgende vier deelvragen. Deelvraag één is te lezen in hoofdstuk twee. In deze deelvraag staat de volgende vraag centraal: *Wat zijn de belangrijkste kenmerken van de WAMCA?* Het belang van deze vraag is het leggen van een basis voor een vergelijking tussen de WAMCA en de Richtlijn. Wanneer de kenmerken van de WAMCA uitgebreid besproken zijn kan worden ingegaan op de invloed van de Richtlijn. Deze vraag is beschrijvend van aard.

In hoofdstuk drie wordt de tweede deelvraag beantwoord: *Wat zijn de belangrijkste verplichtingen ten aanzien van de Richtlijn?* Deze deelvraag heeft hetzelfde doel als deelvraag één. Er moet eerst duidelijkheid worden gecreëerd voordat de verplichtingen die uit de Richtlijn volgen kunnen worden vergeleken met de Nederlandse wetgeving. Er wordt enkel gekeken naar de belangrijkste verplichtingen om zo de deelvraag in te kaderen. Deze vraag is net als deelvraag één beschrijvend van aard.

In hoofdstuk vier worden de antwoorden van deelvraag één en twee vergeleken om zodoende de knelpunten te identificeren. Dit geschiedt aan de hand van de volgende vraag: *Wat zijn de knelpunten in de verschillen tussen de Richtlijn en de WAMCA?* Het doel van deze deelvraag is het definiëren van de knelpunten om hier vervolgens een oplossing voor te kunnen bedenken in de laatste deelvraag. Deze vraag is definiërend van aard.

De vierde deelvraag wordt behandeld in hoofdstuk vijf aan de hand van de volgende vraag: *Hoe moet de huidige WAMCA in het licht van de implementatiewet worden aangepast om aan de verplichtingen van de Richtlijn te voldoen?* Het doel van deze deelvraag is het aanbevelen van mogelijke

---

¹¹ Van Hattum 2021.

¹² Gras & Korsten 2021.

¹³ Katan & Barbiers 2019; Van Hattum 2018.

aanpassingen die uit de voorafgaande analyse volgen. Het ontwerpen van betere regelgeving staat hier centraal.

Na beantwoording van de deelvragen worden aanbevelingen gedaan aan de Nederlandse wetgever. Hoofdstuk zes sluit af met een conclusie, aanbeveling, reflectie en voorstellen voor vervolgonderzoek.

2. De WAMCA

De WAMCA is de laatste wet in de reeks van wetten en regelgeving die ziet op het versterken van de collectieve actie in Nederland. De wet zorgde ervoor dat art. 3:305a BW werd aangepast en uitgebreid. Daarnaast werden art. 1018b t/m 1018m Rv in het leven geroepen. De wijzigingen zorgden voor een grote verandering in het recht van de collectieve actie, zoals we dat in Nederland voorheen kenden. In dit hoofdstuk worden de vijf belangrijkste eigenschappen van de WAMCA besproken, waarna zal worden afgesloten met een conclusie.

2.2 Eigenschappen van de WAMCA

2.2.1 Ontvankelijkheid

Een collectieve actie beginnen kan alleen met een stichting of vereniging. In beginsel mag iedere stichting of vereniging met volledige rechtsbevoegdheid een rechtsvordering voor een collectieve schadevergoeding instellen. Het is hierbij verplicht dat de belangen die worden beschermd volgen uit de statuten van de desbetreffende stichting of vereniging en dat de belangen voldoende gewaarborgd zijn.¹⁴ De belangen zijn voldoende gewaarborgd als de organisatie voldoende representatief is, gelet op de achterban en de omvang van de vertegenwoordigde vorderingen.¹⁵ Daarnaast moet aan een aantal aanvullende voorwaarden worden voldaan.¹⁶ Zo moet de organisatie een toezichthoudend orgaan hebben, een passend en doeltreffend mechanisme voor de deelname of vertegenwoordiging bij de besluitvorming, beschikken over voldoende financiële middelen, een openbare internetpagina en voldoende ervaring en deskundigheid hebben.¹⁷ Indien een eiser hieraan niet voldoet, moet de rechtbank de instantie als niet-ontvankelijk verklaren en eindigt daarmee de procedure.

Naast de voorwaarden van lid 2 moet volgens lid 3 een voldoende nauwe band met de Nederlandse rechtssfeer bestaan en mogen de bestuurders geen winstoogmerk hebben. Ook dient de jaarrekening gepubliceerd te worden.¹⁸

De wetgever stelt tegenover het strenge ontvankelijkheidsregime van art. 3:305a leden 1,2,3 en 5 BW een lichtere variant in art. 3:305a lid 6 BW. Voorwaarden hiervoor zijn dat de rechtsvordering wordt ingesteld met een ideëel doel en dat sprake is van een zeer beperkt financieel belang. Het is onder deze variant dan ook niet mogelijk om een schadevergoeding in de vorm van geld te vorderen. Volgens de totstandkomingsgeschiedenis is het aan de rechter om te beoordelen of een organisatie al dan niet voldoet aan ontvankelijkheidsvereiste van lid 6.¹⁹

Indien voldaan is aan het ontvankelijkheidsvereiste is het pas mogelijk om door te gaan met de collectieve actie procedure. Het is dus van belang dat een belangenbehartiger hier geen steken laat vallen.

2.2.2 Exclusieve belangenbehartiger

---

¹⁴ Art. 3:305a lid 1 BW.

¹⁵ Onlangs verscheen er nog een kritische stuk over de noodzaak van representativiteit, zie (Hautvast, Representativiteit in de WAMCA).

¹⁶ Echter zijn deze voorwaarden niet limitatief, zie ook Meijerink 2021, p. 377.

¹⁷ Art. 3:305a lid 2 onder d BW.

¹⁸ Art. 3:305a lid 5 BW.

¹⁹ Kamerstukken II 2016/17, 34608, nr. 3, p. 29. Een voorbeeld dat de wetgever geeft is een collectieve actie om de algemene voorwaarde te veranderen.

Bij het aanhangig maken van een procedure is het verplicht om de vordering in te schrijven in het centrale register voor collectieve vorderingen.²⁰ De reden hiervoor is het centraliseren van de rechtsvorderingen. Gebeurtenissen worden dan beslecht met maar één procedure. Meerdere partijen kunnen zich hier dan voor aanmelden. Om tegenstrijdigheid te voorkomen en de efficiëntie te bevorderen heeft de wetgever een concept bedacht: de Exclusieve Belangenbehartiger (hierna: EB).

Als een procedure is ingeschreven in het register krijgen andere partijen drie maanden de mogelijkheid om zich bij de rechtszaak te voegen.²¹ Deze drie maanden kunnen door de rechter nog eenmaal met maximaal drie maanden worden verlengd.²² Indien een andere concurrerende belangenbehartiger zich binnen de termijn aanmeldt, moet de rechter beslissen welke partij hij als exclusieve belangenbehartiger aanstelt.²³ Een partij die als EB is aangesteld krijgt het recht om alle proceshandelingen te verrichten. De rechter kan een uitzondering maken op deze regel en andere belanghebbenden ook de mogelijkheid bieden om bepaalde proceshandelingen te verrichten.²⁴

De aanwijzing van de EB gebeurt nadat instanties door de ontvankelijkheidsvereiste zijn gekomen. De rechter beslist wie dit wordt aan de hand van een viertal omstandigheden.²⁵ Met deze omstandigheden beoogde de wetgever ervoor te zorgen dat de EB een partij wordt met voldoende middelen en kennis van het collectief procederen.²⁶ Daarnaast is het ook belangrijk dat de achterban van de instantie groot genoeg is.

2.2.3 Opt-out²⁷

Een andere eigenschap van de WAMCA is het opt-out systeem. Dit houdt in dat in beginsel de gehele nauw omschreven groep gedupeerden gebonden is aan de uitspraak.²⁸ Echter, wanneer een individu tijdig gebruik maakt van de opt-out, behoort deze persoon niet meer tot de collectieve procedure.²⁹

Het gebruik maken van de opt-out kan voor het eerst wanneer de EB is geselecteerd.³⁰ De EB wordt dan verantwoordelijk voor de mededeling van de opt-out mogelijkheid aan de nauw omschreven groep personen betrokken bij de procedure.³¹ Binnen een termijn van één maand moet men beslissen of zij zich wil onttrekken aan de collectieve actie. Indien de termijn verstrijkt, wordt verondersteld dat iedereen die zich niet heeft uitgeschreven meedoet aan de procedure. De personen die zich hebben uitgeschreven kunnen dan nog zelf een procedure beginnen tegen de gedaagde over dezelfde gebeurtenis, maar niet meer een collectieve procedure als bedoeld in art. 3:305a BW.³² De zelfstandige procedure moet dan binnen zes maanden aanhangig worden gemaakt.³³

---

²⁰ Art. 3:305a lid 7 BW & art. 1018c lid 3 Rv.

²¹ Art. 1018d lid 1 Rv.

²² Art. 1018d lid 2 Rv.

²³ Echter kan de rechter ook meerdere EB kiezen.

²⁴ Een voorbeeld is de Vagina.nl zaak (Rechtbank Amsterdam 16 februari 2022, ECLI:NL:RBAMS:2022:557), waarbij SOS als EB werd aangewezen, maar EOK ook proceshandelingen mag verrichten.

²⁵ Zie Art. 1018e lid 1 Rv, Een uitgebreide beschouwing van de voorwaarde gaat het werkstuk te boven.

²⁶ Kamerstukken II 2016/17, 34608, nr. 3, p. 43.

²⁷ Zie voor een uitgebreide beschouwing Van Boom 2019.

²⁸ Art. 1018f lid 1 Rv.

²⁹ Art. 1018f lid 1 Rv.

³⁰ Art. 1018f lid 1 Rv.

³¹ Art. 1018f lid 2.

³² Art. 1018f lid 5 Rv.

³³ Art. 1018f lid 1 Rv.

Voor de groep personen die verder in de procedure meedoet komt een volgende opt-out mogelijkheid zodra er een schikking overeen is gekomen.³⁴ Deze schikking moet bij de rechter worden goedgekeurd. Tijdens deze goedkeuring krijgen de deelnemers een opt-out termijn van minimaal één maand.³⁵ Indien er geen schikking is, zal er verder geprocedeerd worden en komt er geen nieuwe mogelijkheid voor een opt-out. De personen die zich niet bij de eerste opt-out mogelijkheid hebben uitgeschreven blijven dan verbonden aan de uitkomst van de procedure.³⁶

2.2.4 Buitenlandse claims

Op twee manieren worden buitenlandse claims in de WAMCA benoemd. Allereerst wordt er in art. 3:305a lid 3 BW benadrukt dat de rechtsvordering een voldoende nauwe band met de Nederlandse rechtssfeer moet hebben. Hiervan is sprake indien voldoende aannemelijk wordt gemaakt dat het merendeel van de personen wiens belangen worden beschermd verblijft in Nederland. Een rechtsvordering kan dus wel door een buitenlandse organisatie aanhangig gemaakt worden, maar hiervoor moet de gebeurtenis in Nederland plaats hebben gevonden en de achterban voldoende Nederlands zijn. Verder worden Europese organisaties die de belangen van de consumenten van hun land beschermen volgens art. 3:305c lid 1 BW ook goedgekeurd.³⁷

Het tweede punt is de opt-in voor buitenlandse personen. Zij moeten zich nadrukkelijk bij de rechter melden met het verzoek om mee te doen met de procedure, oftewel een opt-in. Wanneer het echter gaat om een 'voldoende duidelijke' groep buitenlandse gedupeerden kan de rechter bepalen om toch een opt-out in te stellen voor niet-Nederlanders.³⁸

2.2.5 Financiering

Over de financiering van de procedure is de WAMCA heel kort. Enkel in art. 305a lid 2 sub c en lid 5 BW wordt naar de financiën van een belangenbehartiger verwezen. Op grond van sub c is vereist dat instanties voldoende financiële middelen hebben om de kosten van de rechtsvordering in te stellen. Hierbij dient de rechtspersoon ook voldoende zeggenschap te hebben over deze middelen. Daarnaast moet de jaarrekening acht dagen na vaststelling op een algemeen toegankelijke internetpagina worden gepubliceerd.

2.3 Conclusie

Concluderend zijn vijf belangrijke kenmerken in de WAMCA. Allereerst de strenge en soepele ontvankelijkheidsvereisten. Ten tweede de exclusieve belangenbehartiger die het proces mag leiden. Ten derde de opt-out voor de Nederlandse nauw omschreven groep en de opt-in voor buitenlanders binnen die groep. Ten vierde de buitenlandse claim die aanhangig kan worden gemaakt in Nederland en als laatste de financieringsvereisten.

---

³⁴ De rechter geeft volgens art. 1018g Rv de ruimte om tot een schikking te komen.

³⁵ Art. 1018h lid 5 jo. 1018 lid 1 & 3 Rv.

³⁶ Dit kan een gebod, verbod, een beoordeling verklaring voor recht of een collectieve schadeafwikkeling zijn.

³⁷ Echter gaat het hier om het doen staken van inbreuken op consumentenrechten.

³⁸ Art. 1018f lid 5 slotzin; Kamerstukken II, 34608, nr. 6, p. 24.

Hoofdstuk 3: De Richtlijn

Met 66 Europese Richtlijnen wordt in heel Europa de zwakkere individuele consument geholpen.³⁹ Toch is het tot op heden moeilijk om als kleine consument deze rechten te verwezenlijken. De oplossing hiervoor is ironisch genoeg gevonden in weer een nieuwe richtlijn: de Richtlijn Representatieve Vordering. Als gevolg hiervan krijgt de consument in elke lidstaat dezelfde mogelijkheid om een collectieve actie te beginnen via een bevoegde instantie.

In dit hoofdstuk wordt gefocust op de verplichtingen die voor de wetgever voortvloeien uit de Richtlijn Representatieve Vorderingen. Eerst wordt er onderscheid gemaakt tussen binnenlandse en grensoverschrijdende representatieve vorderingen. Daarna worden de belangrijkste verplichtingen uiteengezet in vier sub thema's en wordt er afgesloten met een conclusie.

3.1 Binnenlandse of grensoverschrijdende representatieve vorderingen

Om op grond van de Richtlijn een representatieve vordering ter bescherming van de belangen van consumenten in te stellen moet een organisatie eerst hebben voldaan aan de vereisten van een bevoegde instantie.⁴⁰ Volgens art. 4 lid 1 van de Richtlijn dient de organisatie door de lidstaat aangewezen te worden als bevoegde instantie. Vanaf hier wordt het belangrijk om goed onderscheid te maken tussen een binnenlandse collectieve actie of een grensoverschrijdende collectieve acties. Voor beide instanties gelden namelijk andere verplichtingen ten aanzien van het bevoegd stellen.

Een binnenlandse representatieve vordering is een vordering die een bevoegde instantie instelt in de lidstaat waarin zij is aangewezen.⁴¹ Omgekeerd is een grensoverschrijdende representatieve vordering een vordering die een bevoegde instantie instelt in een andere lidstaat dan die waarin zij is aangewezen.⁴²

Grensoverschrijdende representatieve vorderingen dienen te voldoen aan een zestal criteria om bevoegd te worden verklaard: (1) de organisatie moet twaalf maanden daadwerkelijk actief zijn geweest op het gebied van consumentenbescherming, (2) er is een legitiem belang om de consumentenrechten zoals in de Richtlijn besproken te beschermen, (3) er mag geen winstoogmerk zijn, (4) de organisatie is niet insolvent of er is geen insolventieprocedure lopende, (5) er is onafhankelijkheid, er wordt niet geprocedeerd vanuit een economisch belang en indien sprake is van financiering van derde dient belangconflicten voorkomen te worden en (6) er moet via een passend middel, zoals een website, bekend worden gemaakt dat de organisatie aan de voorgaande criteria voldoet. Daarnaast moet er informatie verschaft worden over haar financieringsbronnen in het algemeen, haar organisatie-, bestuurs- en lidmaatschapsstructuur, haar statutaire doel en haar activiteiten.⁴³ Indien een organisatie hieraan heeft voldaan, kan deze aangesteld worden als een bevoegde organisatie voor een grensoverschrijdende collectieve actie.

Voor binnenlandse collectieve acties geldt een soepelere regeling. De lidstaten zijn hierin namelijk vrij om hun eigen criteria op te stellen. Deze criteria moeten echter wel in lijn zijn met doelstellingen teneinde doeltreffendheid en efficiëntie van representatieve vordering. Als hulp biedt de

---

³⁹ Zoals de GDPR. Zie bijlage 1 Richtlijn (EU) 2020/1828.

⁴⁰ Art. 3 lid 4 Richtlijn (EU) 2020/1828.

⁴¹ Art. 3 lid 6 Richtlijn (EU) 2020/1828.

⁴² Art. 3 lid 7 Richtlijn (EU) 2020/1828.

⁴³ Art. 4 lid 3 Richtlijn (EU) 2020/1828.

Richtlijn expliciet de mogelijkheid om voor binnenlandse representatieve vorderingen dezelfde criteria te stellen als voor grensoverschrijdende representatieve vorderingen.⁴⁴ Verder geldt voor binnenlandse vorderingen dat het mogelijk is om een *ad hoc* bevoegdheid toe te kennen. Hierdoor is een organisatie niet verplicht om op een lijst met goedgekeurde instanties te komen te staan.⁴⁵ Wel valt in overweging 28 van de Richtlijn te lezen dat de Richtlijn niet dient als aanmoediging om *ad hoc* bevoegde instanties aan te wijzen.

Om de Richtlijn op een goede manier in de nationale wetgeving te implementeren is het van belang om het onderscheid tussen binnenlandse en grensoverschrijdende representatieve vordering te begrijpen. In het bijzonder zijn de criteria voor het aanstellen van bevoegde instanties voor beide vorderingen anders.

3.2 Verplichtingen

3.2.1 Lijsten

Indien de instantie ingevolge de vorige paragraaf kan aantonen dat het een bevoegde instantie is voor het instellen van representatieve vorderingen, komt deze instantie op een lijst te staan. Welke lijst dat is hangt af van welke soort vordering de instantie mag instellen. Is de instantie enkel bevoegd tot het instellen van binnenlandse representatieve vordering dan komt de organisatie op de nationale lijst met instanties die daartoe bevoegd zijn. Indien een instantie een grensoverschrijdende representatieve vordering mag instellen, dan komt deze op een Europese lijst. Deze laatstgenoemde lijst moet door de lidstaten worden bijgehouden en om de vijf jaar worden gecontroleerd.

Deze lijst is mede van belang tijdens het instellen van een grensoverschrijdende vordering. Lidstaten dienen ervoor te zorgen dat de rechtbank een inschrijving op de Europese lijst beschouwt als een bevoegdheid om een representatieve vordering in te stellen.⁴⁶ De rechtbank kan dan nog wel beslissen of het statutaire doel van de bevoegde instantie in het specifieke geval het instellen van een vordering toelaat.⁴⁷

3.2.2 Opt-out of toch opt-in

In de Richtlijn wordt voor herstelmaatregelen onderscheid gemaakt tussen een opt-out en een opt-in. Bij herstelmaatregelen moet vooral gedacht worden aan schadevergoeding, maar het kan ook om reparatie, vervanging, prijsvermindering, contract beëindiging of terugbetaling van de betaalde prijs gaan.⁴⁸

Indien de individuele consument woont in het land waar de representatieve vordering ook is ingesteld is de lidstaat vrij om te kiezen voor een opt-in of opt-out regime.⁴⁹ Enkel wanneer een individuele consument niet in het land woont waar de vordering is ingesteld verplicht de Richtlijn een opt-in.⁵⁰ De redenering hierachter is dat het voor kan komen dat onverenigbare uitspraken ontstaan. Daarnaast is deze opt-in in het belang van een goede rechtsbedeling.⁵¹

---

⁴⁴ Art. 4 lid 5 Richtlijn (EU) 2020/1828.

⁴⁵ Zie ook 3.2.1.

⁴⁶ Art. 6 lid 1 Richtlijn (EU) 2020/1828.

⁴⁷ Art. 6 lid 3 Richtlijn (EU) 2020/1828.

⁴⁸ Art. 9 lid 1 Richtlijn (EU) 2020/1828.

⁴⁹ Art. 9 lid 2 Richtlijn (EU) 2020/1828.

⁵⁰ Art. 9 lid 3 Richtlijn (EU) 2020/1828.

⁵¹ Overweging 45 Richtlijn (EU) 2020/1828.

3.2.3 Financiering

De Richtlijn stelt extra verplichtingen voor de financiering van representatieve vorderingen die een herstelmaatregel vorderen. Indien het nationaal mogelijk is om financiering van derden te krijgen moet de lidstaat belangenconflicten voorkomen.⁵² Daarnaast moet de bescherming van de collectieve belangen van de consumenten voorop staan en mag er geen economisch belang zijn in het instellen van de vordering.⁵³ Volgens art. 10 lid 2 Richtlijn moeten lidstaten in het bijzonder voor twee dingen zorgen: (1) de besluiten van de instantie mogen niet zijn beïnvloed door een derde ten nadele van de belangen van de consumenten en (2) er mag geen vordering tegen een concurrent van de financier of een verweerder waar de financier afhankelijk van is worden gestart.⁵⁴ Ingevolge lid drie van het hiervoor genoemde artikel moet een bevoegde instantie een financieel overzicht met de financieringsbronnen overleggen indien er over de naleving van de bovengenoemde regels wordt getwijfeld. De rechtbank kan bij niet-naleving kiezen om de financiering te weigeren of te wijzigen. Daarnaast kan de rechter de instantie niet-ontvankelijk verklaren.⁵⁵

Ook in de bevoegdheidseis van art. 4 lid 3 sub e Richtlijn voor grensoverschrijdende representatieve vorderingen zijn verplichtingen ten aanzien van financiering te vinden. Zo mag een instantie geen economisch belang hebben en mag de derde financier geen invloed hebben over proceshandelingen. Indien een instantie hieraan niet voldoet kan hij niet op de lijst van bevoegde instanties voor grensoverschrijdende representatieve vorderingen komen.

3.2.4 Informatie verplichtingen

De laatste belangrijke verplichting van de Richtlijn heeft te maken met het verstrekken van informatie aan de consumenten. Bevoegde instanties moeten namelijk op hun website vermelden dat ze (i) een representatieve vordering zijn begonnen, (ii) de stand van zaken van deze vordering en (iii) wat de resultaten van de vordering zijn.⁵⁶ Verder zijn de lidstaten vrij om in te richten op welke manier de informatie over een representatieve vordering, met het oog op herstelmaatregelen, de consumenten bereikt.⁵⁷

3.3 Conclusie

Met de nieuwe Richtlijn wil de Europese Unie de consumenten een middel bieden om herstelmaatregelen te kunnen vorderen indien hun consumentenrechten geschonden zijn. Deze Richtlijn moet nog worden omgezet in nationale wetgeving. Hierbij moet de wetgever wel rekening houden met de verplichtingen. In dit hoofdstuk zijn er vier verplichtingen geïdentificeerd op het gebied van lijsten, opt-in, financiering en informatie verplichtingen.

---

⁵² Art. 10 lid 1 Richtlijn (EU) 2020/1828.

⁵³ Art. 10 lid 1 Richtlijn (EU) 2020/1828.

⁵⁴ Zie ook Overweging 52 Richtlijn (EU) 2020/1828.

⁵⁵ Voor meer info over de procesfinanciering in de Richtlijn zie Meijerink 2021, p. 380 – 381.

⁵⁶ Art. 13 lid 1 Richtlijn (EU) 2020/1828.

⁵⁷ Welke manier het effectief is wordt vrijgelaten. Er wordt namelijk niets gezegd dat dit op een effectieve manier moet worden gedaan.

Hoofdstuk 4: Knelpunten uit overeenkomsten en verschillen

Met de WAMCA kwam er in Nederland een systeem voor collectieve acties zoals we dit tot op heden kennen. Dit systeem is voor een groot deel in lijn met de Richtlijn Representatieve Vorderingen. Toch zijn er in het Nederlandse systeem een viertal knelpunten te vinden wanneer de WAMCA naast de verplichtingen van de Richtlijn wordt gelegd. In dit hoofdstuk worden deze vier stuk voor stuk behandeld. Er wordt afgesloten met een conclusie.

4.1 Knelpunt 1: *Ad hoc* of de lijst?

Zoals in het vorige hoofdstuk is gebleken, verkiest de Richtlijn een systeem waar een bevoegde instantie eerst op een lijst moet komen voordat deze instantie een procedure mag beginnen. Deze lijst is zelfs verplicht bij een grensoverschrijdende representatieve vordering. Toch is er voor een binnenlandse representatieve vordering de vrijheid om instanties op *ad hoc* basis in te stellen.⁵⁸ Deze mogelijkheid past ook in de WAMCA. De ontvankelijkheidsverklaring van de instantie die meedoet aan de procedure valt namelijk onder een *ad hoc* aanstelling.

Het *ad hoc* systeem van de WAMCA staat haaks op overweging 28 van de Richtlijn, waarin benadrukt wordt dat de richtlijn lidstaten niet mag aanmoedigen om op ad-hoc basis bevoegde instanties aan te wijzen. Als er op dit punt geen verandering wordt doorgevoerd in de WAMCA ontstaat een ongemakkelijke situatie. De Richtlijn verplicht het instellen van een procedureel mechanisme voor representatieve vordering in lijn met diezelfde Richtlijn. De mogelijkheid om binnenlandse representatieve vorderingen op *ad hoc* basis in te stellen staat in de Richtlijn, maar gebruik maken van deze procedure mag niet worden aangemoedigd.

4.2 Knelpunt 2: Informatieconcentratie

Het tweede knelpunt heeft te maken met het systeem van de exclusieve belangenbehartiger. De WAMCA legt de concentratie van proceshandelingen bij de partij met de meeste kennis, geld en ervaring.⁵⁹ Toch moeten volgens de Richtlijn zowel de EB als andere bevoegde instanties die meedoen aan de procedure informatie over de procedure bieden aan de consumenten.⁶⁰ Waar de informatieplicht in het huidige Nederlandse systeem gecentraliseerd is bij de EB, moet de informatie volgens de Richtlijn door elke bevoegde instantie worden gegeven. Op dit punt voldoet het Nederlandse collectieve actie systeem niet aan de verplichtingen binnen de Richtlijn.

4.3 Knelpunt 3: Uitzondering voor opt-in

Het derde knelpunt ligt in art. 1018f lid 5 Rv tweede volzin. Hierin staat namelijk dat door de rechtbank een uitzondering kan worden gemaakt op het opt-in systeem voor niet-Nederlanders. De rechter kan dan verklaren dat in plaats van een opt-in een opt-out van toepassing is. Echter is dit niet in overeenstemming met de Richtlijn. Consumenten buiten de lidstaat waar de procedure loopt mogen niet via een opt-out systeem meedoen aan de procedure.⁶¹ De niet-Nederlandse consumenten dienen expliciet toe te stemmen om mee te doen aan de rechtszaak. Er ontstaat dus een knelpunt in het huidige systeem van de WAMCA.

---

⁵⁸ Art. 4 lid 6 Richtlijn (EU) 2020/1828.

⁵⁹ Kamerstukken II 2016/17, 34608, nr. 3, p.42

⁶⁰ Art. 1018j lid 2 Rv.

⁶¹ Art. 9 lid Richtlijn (EU) 2020/1828.; Dit geldt enkel voor herstelmaatregelen, bij stakingsmaatregelen hoeft dit niet volgens art. 8 Richtlijn (EU) 2020/1828.

4.4 Knelpunt 4: Financieringsregels

Het laatste knelpunt bevindt zich in de regelgeving van de financiering. De Richtlijn stelt strengere eisen wanneer er sprake is van financiering door derden. Hier is in het huidige Nederlandse systeem nog niets van terug te vinden. Tot op heden is het uitgangspunt in het Nederlands recht vooral gericht op de *Laissez Faire*. Er is vrijheid in hoe de financiering is ingericht. Wel moet de instantie over voldoende financiële middelen beschikken om te kunnen procederen.⁶² De rechter heeft hierbij de bevoegdheid om de financiële gegevens op te vragen.⁶³ Hierdoor kan de rechter wel oordelen of de instantie over voldoende financiële middelen beschikt, maar krijgt de tegenpartij niet de kans om hier inzicht in te krijgen. Het uitroken van de tegenstander wordt hiermee tegengegaan. Daarnaast bepaalt de rechter de uiteindelijke kostenverdeling tussen partijen.⁶⁴ Dit moet voorkomen dat een concurrerende belanghebbende meedoet en de vruchten plukt van het werk van een exclusieve belangenbehartiger.⁶⁵

Toch is dit niet voldoende als er naar de verplichtingen van de Richtlijn gekeken wordt. Zo mag er geen procedure met oog op een herstelmaatregel worden gestart tegen een concurrent van de financier of een verweerder die afhankelijk is van de geldverstrekker. Daarnaast mag er geen instantie voor grensoverschrijdende representatieve vordering bevoegd worden gesteld als een derde financier invloed heeft of kan hebben op de vordering.

Het knelpunt voor financieringseisen is dus tweedelig. Allereerst moet de lidstaat ervoor zorgen dat bij een herstelmaatregel geen sprake is van een belangenconflict. Daarnaast is een bijzondere regeling voor grensoverschrijdende representatieve vorderingen van toepassing. De besluitvorming mag dan niet worden beïnvloed door derden.

4.5 Conclusie

In dit hoofdstuk zijn een viertal knelpunten besproken. Allereerst rijst de vraag of het huidige *ad hoc* systeem nog in lijn is met de Richtlijn. Ten tweede wordt door de Richtlijn de functie van de EB licht ingeperkt. Daarnaast komt het huidige opt-out systeem voor niet-Nederlanders niet overeen met de Richtlijn. Als laatste zijn de financieringsvereisten in de huidige WAMCA niet vergaand genoeg. In het volgende hoofdstuk zal er verder in worden gegaan op de mogelijke oplossingen voor de knelpunten.

---

⁶² Art. 3:305a lid 2 sub c BW.

⁶³ Art. 22 Rv.

⁶⁴ Voor meer info hierover Tillema 2019.

⁶⁵ Kamerstukken II, 34608 nr. 9, p. 5.

Hoofdstuk 5: Oplossingen voor de knelpunten

In hoofdstuk vier is een overzicht gegeven van vier knelpunten. In dit hoofdstuk wordt aan de hand van deze knelpunten oplossingen geboden aan de Nederlandse wetgever. De implementatiewet van de Richtlijn ligt sinds 25 mei ter goedkeuring bij de Eerste Kamer. In de wetgeving zijn al enkele oplossingen voor de aangekaarte problemen opgenomen. Om relevant te blijven wordt er in dit hoofdstuk een vergelijking gemaakt met de in dit onderzoek gepresenteerde oplossingen en de oplossingen die te vinden zijn in de implementatiewet.

De Richtlijn kan op verschillende manieren worden omgezet tot nationale wetgeving. In dit onderzoek wordt slechts gekeken naar de omzetting in de huidige WAMCA. De wetgever heeft ook al uitgesproken dat zij dit prefereert boven het maken van een nieuwe wetgeving.⁶⁶ Daarnaast voldoet de huidige WAMCA voor een groot deel al aan de Richtlijn. Er zijn enkel kleine aanpassingen nodig. In elke paragraaf wordt er begonnen met het advies die ik voor ogen heb, waarna dit advies vergeleken wordt met wat er in de implementatiewet staat.

5.1 Oplossing 1: *Ad hoc* of de lijst

Hoewel in Nederland het ontvankelijkheidsvraagstuk van oudsher bij de rechter ligt is het tijd om dit los te laten. Mijns inziens zorgt het Europees lijstensysteem voor een efficiënter systeem van procederen en moet dit dan ook worden toegepast in het Nederlandse rechtssysteem.⁶⁷ Het publiekrechtelijk opstellen van een lijst met bevoegde instanties heeft als voordeel dat de rechter niet meer hoeft te beginnen met een uitgebreide ontvankelijkheidstoets.⁶⁸ Daarnaast wordt het knelpunt tussen de interpretatie van de Richtlijn en het *ad hoc* systeem van de WAMCA opgelost. Of vervolgens ook aan dezelfde voorwaarde als art. 4 lid 3 Richtlijn moet worden voldaan voor binnenlandse representatieve vorderingen, zoals art. 4 lid 5 Richtlijn voorstelt, ligt bij de wetgever. Om consequent te blijven raad ik aan om dezelfde voorwaarde als grensoverschrijdende instanties toe te voegen aan binnenlandse instanties. In het bijzonder kan de twaalf-maanden-eis zorgen voor een extra bescherm laag tegen de zogenoemde *entrepreneurial litigation*. Een instantie moet zich daadwerkelijk hebben ingezet voor consumentenrechten om zich bevoegd te mogen noemen.⁶⁹

De wetgever heeft duidelijk voor een andere weg gekozen.⁷⁰ Het Europese lijsten systeem hoort volgens haar niet in de WAMCA thuis. Een oorspronkelijke privaatrechtelijke ontvankelijkheidsverklaring kan niet zomaar worden vervangen door publiekrechtelijke aanstelling. De voorwaarden voor binnenlandse representatieve vorderingen worden dan ook niet aangepast. Er is enkel gekozen om de financieringseisen op te nemen, maar dit blijft beperkt tot rechtsvordering ter bescherming van de rechten zoals opgenomen in de Richtlijn.⁷¹ Naar mijn mening gaat dit dus niet ver genoeg.

5.2 Oplossing 2: Informatieconcentratie

In plaats van de EB moeten volgens de Richtlijn alle belangenbehartigers publiceren wat de resultaten van de aanhangige procedure is. Om dit op te lossen stel ik een aanpassing in art. 1018j lid 2 Rv voor. Het woord 'exclusieve' moet hier worden vervangen door 'alle' aangezien niet enkel de

⁶⁶ Kamerstukken II, 36 034, nr. 3, p. 10.

⁶⁷ Dit wordt gesteund vanuit de wetenschap, zie ook Van Hattum 2018, p. 59.

⁶⁸ Een toets of de organisatie voor de 'gebeurtenis' geschikt is kan altijd nog.

⁶⁹ Andere eisen moeten ook om worden gezet, maar dat gaat voor dit bachelor werkstuk te ver.

⁷⁰ Kamerstukken II, 36034, nr. 2, p. 2.

⁷¹ Kamerstukken II, 36034, nr. 2, p. 2; art. 1 lid 1 sub b zie hiervoor meer bij 5.4.

exclusieve belangbehartiger de zorg draagt om resultaten van de schadeafwikkeling te publiceren maar iedere belangenbehartiger hiertoe verplicht is volgens de Richtlijn.

Echter wordt er in de implementatiewet niets over een aanpassing in art. 1018j lid 2 Rv vermeld. Wel wordt er in de ontvankelijkheidsvereisten een aanpassing voorgesteld: Art. 3:305a lid 2 sub d BW onder 7 dient aangevuld te worden met 'en de resultaten daarvan'. Mijns inziens zorgt deze aanpassing voor een onjuiste uitvoering van de Richtlijn. De ontvankelijkheidstoets vindt namelijk plaats voordat er sprake is van een eindresultaat. De inhoudelijke behandeling is ten tijde van deze toets dan nog niet eens aangevangen. De rechter kan dus op dat punt helemaal niet beoordelen of de organisatie de resultaten publiceert. De wetgever komt op dit punt tekort in de implementatie van de Richtlijn.

5.3 Oplossing 3: Opt-in

Het blokkeren van de opt-out regeling van art. 1018f lid 5 Rv laatste volzin voor niet-Nederlandse Europese consumenten is op twee manieren aan te passen. Allereerst kan er gekozen worden voor consistentie door de regeling helemaal weg te halen. Op deze manier wordt er voldaan aan de Richtlijn en blijft de wettekst beter leesbaar. Mijns inziens is er geen nut in het automatisch betrekken van niet-Nederlanders. Volgens art. 3:305a lid 3 sub b BW moet de aanhangige zaak een nauwe band met de Nederlandse rechtssfeer hebben. Hieronder wordt verstaan dat het merendeel van de personen een verblijfplaats in Nederland heeft. Het automatisch laten meedoen van niet-Nederlanders zou in strijd zijn met eventuele onverenigbare uitspraken of dubbele schadevergoeding voor dezelfde gebeurtenis of reeks gebeurtenissen. Ik kan de wetgever daarom ook niet volgen in zijn (beperkte) uitleg van art. 1018f lid 5 laatste volzin.⁷²

De wetgever heeft voor de tweede benadering gekozen.⁷³ Het behouden van de huidige regeling staat hierbij centraal. Er wordt enkel een uitzondering gemaakt voor instanties die ter bescherming van Europese consumentenrechten procederen. Bij deze procedures kunnen niet-Nederlandse Europeanen alleen via een opt-in meedoen aan de rechtszaak. De rechter kan deze groep consumenten niet via een opt-out alsnog binden aan de uitslag van het proces. Hoewel met deze aanpassing is voldaan aan de verplichtingen van de Richtlijn kan ik de wetgever niet volgen in de vastberadenheid om dezelfde normen te behouden.

5.4 Oplossing 4: Financieringsregels

Een oplossing voor het financieringsprobleem is al deels in 5.1 gegeven. Indien de criteria voor grensoverschrijdende representatieve vordering ook worden toegevoegd aan de huidige ontvankelijkheidsvereisten wordt de beïnvloeding van financiers al getoetst. Wel adviseer ik om ook een extra sub artikel toe te voegen aan art. 1018c lid 5 Rv met de volgende woorden: '*d. Dat, indien de vordering strekt tot schadevergoeding, deze vordering niet onrechtmatig door een derde wordt beïnvloed ten nadele van de collectieve belangen en dat er geen vordering wordt ingesteld tegen een verweerder die een concurrent is van de financier of een verweerder waarvan de financier afhankelijk is.*'

De reden voor deze aanpassing is de duurzame werking van het lijstensysteem. Door om de vijf jaar de lijst bij te werken kan er in de tussentijd een hoop veranderen, vooral ten aanzien van de

⁷² Kamerstukken II 2017/18, 34608, nr. 6 p. 24.

⁷³ Kamerstukken II 2021/22, 36034, nr. 2, p. 4 (art. III sub C).

financiering. Het is dan van belang om voordat de procedure aanvangt te toetsen of er geen sprake is van een belangenconflict. De voorgestelde aanpassing is een toepassing van art. 10 lid 2 Richtlijn.

De wetgever heeft voor een andere route gekozen. Omdat er niet besloten is om het lijst systeem in te voeren blijft het ontvankelijk verklaren van de organisatie de eerste stap in het collectieve proces. Aan deze ontvankelijkheidsvereisten heeft de wetgever in de implementatiewet een nieuw onderdeel toegevoegd: als sprake is van een vordering op basis van Europese consumentenrechten moet worden voldaan aan de extra financieringseisen van de Richtlijn. Ook hier wordt onderscheid gemaakt tussen vordering op basis van Europese consumentenrecht en andere vorderingen. Ook al heeft de wetgever gezegd dat de WAMCA voor een groot deel voldoet aan de Europese Richtlijn, als het op de laatste veranderingen aankomt wordt er niet doorgepakt. De wet wordt enkel complexer gemaakt.

5.5 Conclusie

Concluderend kan worden opgemerkt dat de wetgever met het implementeren van de Richtlijn een duidelijk onderscheid wil maken tussen vorderingen op basis van Europese consumentenrechten en andere vorderingen. Hoewel de huidige WAMCA voor een groot deel in lijn is met de Richtlijn, zijn de laatste loodjes blijkbaar te zwaar. Er wordt vooral gefocust op de huidige normatieve overwegingen. In mijn advies probeer ik deze overwegingen achterwege te laten en ben ik tot de volgende conclusie gekomen: er moet een lijst systeem komen voor binnenlandse representatieve vorderingen die efficiëntie bevordert. Hierbij dient art. 1018c Rv te worden aangepast om de financieringseisen van de Richtlijn erin te verwerken. Art. 1018j Rv moet worden aangepast om te voldoen aan de informatieverplichting van de Richtlijn. Iets wat de wetgever heeft nagelaten door te voeren. Ten derde ben ik voorstander van het weglaten van de opt-out regeling voor niet-Nederlanders.

Hoofdstuk 6: Conclusie

6.1 Beantwoording van de centrale vraag

Aan de hand van de vier deelvragen wordt in dit hoofdstuk antwoord gegeven op de hoofdvraag: *“Wat zijn de mogelijke oplossingen van de knelpunten als gevolg van de implementatie van de Richtlijn Representatieve Vordering op de Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie in het licht van de implementatiewet?”*. Aanleiding voor dit onderzoek is de opkomende implementatie verplichting van de Richtlijn Representatieve Vordering voor de Nederlandse wetgever.

In deelvraag één werd het duidelijk dat de belangrijkste kenmerken van de WAMCA de ontvankelijkheidsvereisten, Exclusieve Belangenbehartigers, de opt-out regeling, de bijzonder functie voor buitenlandse claims en de eisen van financiering zijn. Deze belangrijkste kenmerken staat centraal bij een goede vergelijking met de Richtlijn.

In deelvraag twee is het onderscheid tussen binnenlandse en grensoverschrijdende representatie vorderingen gemaakt. Daarnaast zijn de vier belangrijke verplichtingen uitgelicht: lijsten voor grensoverschrijdende vorderingen, opt-in voor consumenten buiten de lidstaat van de procedure, Financiers beschermingen en informatieverplichtingen voor de instanties.

De kenmerken van deelvraag één en de verplichtingen van deelvraag twee zijn in deelvraag drie met elkaar vergeleken om tot vier knelpunten te komen: allereerst is de Nederlandse *ad-hoc* niet verenigbaar met de Richtlijn, de informatie verplichten moet bij alle instanties liggen in plaats van de exclusieve belangenbehartiger, de uitzondering op de opt-in is niet in lijn met de Richtlijn en de financieringsregels van de Richtlijn zijn niet terug te vinden in de WAMCA.

6.2 Aanbevelingen

In hoofdstuk vijf zijn deze knelpunten als uitgangspunt gebruikt voor mogelijke oplossingen voor de wetgever. De aangedragen oplossingen zijn vergeleken met de oplossingen in de implementatiewet. Het antwoord op deze deelvraag biedt ook antwoord op de hoofdvraag. Er zijn vier aanbevelingen gedaan: de publiekrechtelijke aanstellingen van instantie moet worden overgenomen in het nationale recht, art. 1018j lid 2 Rv moet ook worden aangepast om zo de informatieverplichting bij alle instanties te leggen, de uitzondering op de opt-in regeling moet uit de wet worden gehaald en tenslotte moet in de overgenomen criteria art. 1018c lid 5 Rv worden veranderd om voorafgaand aan het proces de financiën te controleren. Op veel punten zijn mijn aanbevelingen anders dan de wetgever het voor ogen heeft, die voor een duidelijk onderscheid tussen vordering op basis van de Richtlijn en overige vorderingen heeft gekozen.

6.3 Reflectie

Hoewel aan het begin van dit onderzoek de implementatiewet nog in de kinderschoenen stond, is dit snel veranderd. Op dit moment is het wetsvoorstel namelijk al door de Tweede Kamer aangenomen en hoeft het enkel nog goedgekeurd te worden door de Eerste Kamer. Als uitgangspunt is de WAMCA gebruikt, maar als ik kritisch ben op mezelf, had ik beter de implementatiewet al van het begin kunnen meenemen. Dit neemt niet weg dat de door mij aangedragen oplossingen in de toekomst als inspiratie kunnen worden gebruikt voor wetgeving.

Naast het beter incorporeren van de implementatiewet in de scriptie kon mijn onderzoeksoptzet ook beter. Ik ben begonnen met uitleg geven over de WAMCA en daarna ben ik pas ingegaan op de

verplichtingen die voortvloeien uit de Richtlijn. Als ik eerst de belangrijkste verplichtingen uit de Richtlijn had benoemd, kon in de WAMCA gerichter uitleggen. Dit is een leerpunt voor een volgende keer.

Daarnaast is het jammer dat de implementatiewet verder gevorderd is, hierdoor is het lastiger om mijn inzichten via een open brief of een internetconsultatie in te brengen.

6.4 Vervolgonderzoek

Om de tekortkoming in mijn reflectie op te vangen heb ik twee voorstellen voor een vervolgonderzoek. Allereerst is een empirisch onderzoek over de gevolgen van het lijst systeem in de nationale wetgeving, zoals geïntroduceerd in de Richtlijn, heel interessant. Het kan voor meer bewijs zorgen dat mijn aanbeveling wel of niet nuttig is voor een effectieve afhandeling van collectieve acties. Daarnaast is het voor het doel van de WAMCA belangrijk om te begrijpen welke methode het effectiefst is.

Mijn tweede voorstel is een rechtsvergelijkend onderzoek naar de verschillende manieren van implementatie van de Richtlijn. Deze vergelijking kan zorgen voor mogelijk nuttige inzichten nu de Richtlijn voor een groot deel ervoor zorgt dat dezelfde mechanismen in andere lidstaten aanwezig zijn. Enkel kleine afwijkingen zullen aanwezig zijn. Deze afwijkingen zouden dan geanalyseerd kunnen worden om uiteindelijk het effectiefste systeem te kiezen.

Bibliography

6.1 Literatuur

Gras & Korsten 2021

Dr. E. Gras & mr. L.E.J. Korsten, 'Ontwikkelingen inzake het nieuwe collectieve actierecht: hoe verder met de WAMCA in het licht van de recente EU Richtlijn inzake representatieve vorderingen voor consumenten?', *Bb* 2021/50, afl. 9, p. 207 – 211.

Katan & Barbiers 2019

B.M. Katan & D.L. Barbiers, 'De Richtlijn representatieve vorderingen komt eraan. Wat te doen met de WAMCA?', *NTBR* 2019, afl. 27, p. 171 – 182.

Meijerink 2021

Mr. A.J. Meijerink, 'Procesfinancieringseisen in de Richtlijn representatieve vorderingen en de WAMCA', *MvV* 2021, p. 374-385.

Oving 2020

A. a. L. Oving, 'De WAMCA onder de loep genomen', *Tijdschrift voor Vergoeding Personenschade* 2020/23, afl. 1, p. 11–19, doi:10.5553/TVP/138820662020023001003.

Standler 2021

A. Standler, 'Are class actions finally (re)conquering Europe? Some remarks on Directive 2020/1828', *Juridica International* 2021, afl. 30, p. 14 – 22.

Tillema 2019

Mr. dr. I. Tillema, 'Naar een goed geolied mechanisme voor de collectieve afwikkeling van massaschade', *Aansprakelijkheid, Verzekering en Schade* 2019, afl. 2 p. 4 – 11.

Van Abeelen 2015

D.M.J. van Abeelen, 'Een collectieve schadevergoedingsactie in Nederland; met voldoende waarborgen omkleed?', *Nederlands Tijdschrift voor Burgerlijk Recht* 2015, afl. 3, p. 19 – 27.

Van Boom 2019

W.H. van Boom, 'WCA → WCAM → WAMCA', *Tijdschrift voor Consumentenrecht & Handelspraktijken* 2019, afl. 4, p. 154-160.

Van der Krans 2019

Mr. dr. A. van der Krans, 'Van WCAM naar WAMCA: class actions in Nederland?', *O&F* 2019, afl. 3, p. 61-71.

Van Duin en Lawant 2015

Mr. J.M.L. van Duin en Mr. R.S.I. Lawant, 'Wetsvoorstel Afwikkeling massaschade in een collectieve actie: ontbrekende schakel of brug te ver?', *TCR* 2015, p. 7 – 15.

Van Hattum 2018

Mr. Dr. B. Van Hattum, 'The New Consumer Deal', *NtER* 2018, Afl. 3-4, p. 55 – 62.

Van Hattum 2021

Mr. Dr. B. Van Hattum, 'De Richtlijn representatieve vorderingen', *NtER* 2021/27, Afl. 7-8, p. 173 – 181.

6.2 Jurisprudentie

6.3 Wetgeving

Richtlijn (EU) 2020/1828 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2020 betreffende representatieve vorderingen ter bescherming van de collectieve belangen van consumenten en tot intrekking van Richtlijn 2009/22/EG.

Wijziging van Boek 3 van het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in verband met de omzetting van Richtlijn (EU) 2020/1828 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2020 betreffende representatieve vorderingen ter bescherming van de collectieve belangen van consumenten en tot intrekking van Richtlijn 2009/22/EG (PbEU 2020, L 409) (Implementatiewet richtlijn representatieve vorderingen voor consumenten)